

פרשת פקודי תשפ"ב גליון צ' שנה ג'

מליצי יושר

זרע שמשון

רבי שמשון חיים
ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:

תשלומי חן וחסד ושלמא
רבא מן שמיא ועיניכם
תראנה בניו ובני בניו
כשתילי זיתים סביב
לשולחנכם, חכמים
וגבונים ובתים מלאים כל
טוב, גם עושר גם כבוד לא
יסופו מזרעכם וכו', בני חיי
ומזוני טבי.

מלא העומר

רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית כוחותיו:

מי שישתדל בהדפסת ספרי
אהיה לו למליץ, וכ"כ הגה"ק
רבי צדוק הכהן מלובלין זצ"ל:
הבטיח הנאון שיעשה טובה
לכל המשתדלים והמסייעים
בהוצאת חיבוריו לאור,
וכן היה באמת שעשה
טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר

רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורגשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:

אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר
פטירתו ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להגה"ק מקוץ גלוב
עה"ת עמוד רמ"ב)
וכן כתב האבני נזר בעצמו
(אבה"ע סימן קכ"ב) זצ"ל:
אם היה מעיין בדבריי מעט
עיון היה מרויח לו טובה
הרבה.

בן לאשרי

רבי יצחק ב"ר אשר
אנשיל הוברמן הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:

הנני מוסר מודעה שהחלטתי
להתפלל בלי נדר בכל יום
על כל אלה שיעיינו בספרי,
ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיושעו מכל צרה
שצריכים ישועה בעולם הזה
ובעולם הבא, וכל הלומד
בספרי זכה ליראת שמים,
והצלחה בכל טוב, בזה ובבא
וסגולה גדולה בבית לכל
הדברים.

חזון יחזקאל

רבי יחזקאל ב"ר מרדכי
זלמן אברמסקי זצ"ל:

הג"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספדו בשעת הלוייה הכריז:
נצטויתי מאת רבינו זצ"ל
לפרסם, שהבטיח שימליץ
טוב לכל מי שילמוד בספריו,
וכן ימליץ טוב לכל מי
שיפיץ את חידושי תורתו.
(רבבות אפרים או"ח ח"ב עמוד
רמ"ח, מלך ביפו פרק מ"ב).

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען!

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב? פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה?
פארוואס האב איך צער גידול בניו? פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען?
פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

ווייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!
זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, די פלאצקע גאון, די אבני נזר, רעננה רב,
און ר' יחזקאל אברמסקי זצ"ל, וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר
פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

זרע שמשון

אלה פקודי המשכן משכן העדות. ברש"י: המשכן משכן - שתי פעמים, רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבניו על עונותיהן של ישראל. משכן העדות - עדות לישראל שויתר להם הקב"ה על מעשה העגל שהרי השרה שכירתו ביניהם, ע"כ. והקשו המפרשים דשתי המימרות סותרות, כי מה עדות יש כאן שהקב"ה ויתר על חטא העגל, הלא אדרבה, השם "משכן" על שם שנתמשכן על עונותיהן של ישראל, מורה דלא ויתר הקב"ה על חטא העגל, דהלא חורבן ביהמ"ק בא מפני חטא העגל, שהרי לפני חטא העגל היה להם חירות משיעבוד מלכויות, ורק מפני חטא העגל נענשו, ד"ביום פקדי ופקדת", וא"כ אדרבה רואים אנו מכך שלא מחל הקב"ה על חטא העגל.
ונראה לתרץ לפי מה שאמרו חז"ל (ע"ז ה.) דמה שחטאו בני ישראל, היה בשביל להורות תשובה לרבים, שאם חטאו רבים, אומרים להם כלך אצל רבים. והיינו דקודם חטא העגל ידעו שהנפש החוטאת היא תמות, ואין להם שום תיקון, ואף לא יועיל תשובה, אך אחר חטא העגל ובקשת משה מאת הקב"ה שימחל להם ויקבל את תשובתם, התחיל הנהגה חדשה שאפשר להתכפר ע"י תשובה. ומבואר במדרש (פרקי דר"א פמ"ו) שזה היה היות שמה התפלל לפני השי"ת בעת רצון מיוחד והצלח לפעול בשמים כפרה לכלל ישראל, ומאז נקבע שמי שחטא יכול להינצל ע"י תשובה.
ומאז כל עונש שבא על האדם אין זה על החטא, אלא על מה שלא עשה תשובה, וכלשון הפסוק (ירמיה ב:לה) "הנני נשפט אותך על אומך לא חטאתי", והרי זה דומה למי שחייב לחברו מעות ואינו משלם לו, שהמלוה ממשכן אותו בחפציו עד שישלם לו. כך גם הקב"ה מעניש אותנו וממשכן אותנו עד שנפרע לו, היינו עד שנעשה תשובה, ואז יתכפר לנו. וכל הנהגה זו נתחדשה רק לאחר מעשה העגל ותפילת משה רבינו שתתקבל תשובת בני ישראל, כי לפני כן לא הועיל תשובה, והיה חייב בעל העבירה מיתה.
ועפ"ז מתיישב היטב, כי מה שדרשו חז"ל "משכן" על שם שמתמשכן על עונותיהם של ישראל, אין זה סותר לדרשא שהקב"ה ויתר להם על החטא, היות שמזה גופא שהקב"ה רק ממשכן את המקדש על העבירות של בני ישראל, ושופך חמתו על עצים ואבנים, ואינו מעניש אותנו בעונש מיתה, אלא ממתין שיעשו תשובה, מזה חזינו שנמחל להם חטאם, והתחיל הנהגה חדשה שאפשר לתקן החטא ע"י תשובה, ובזה מתקשר בקשר אמיץ ב' דרשות חז"ל הנ"ל.

לע"נ הרה"ג ר' נתן נטע ב"ר אשר נוסקין זצ"ל נלב"ע ט"ו סבת

לע"נ הרה"ג ר' ישעיה מושקאט ב"ר יעקב משה זצ"ל יא"צ ה' אדר

את עושר כבוד מלכותו וגו' ימים רבים שמונים ומאת יום, ובמלואת הימים האלה. אמר "במלואות", שפעמים יחשוב הכתוב מספרים - מספר שלם, כמו "ארבעים יכנר" (דברים כה:ג), אל"ג שאין רק ל"ט מכות. וכו"כ הרא"ש (פסחים פ"י סי' מ') בספירת העומר דכתיב "חמישים יום", אל"ג דאין מונין אלא תשע וארבעים יום, וז"ל: כך דרך המקרא כשמגיע המנין לסכום עשירית פחות אחת, מונה אותו בחשבון עשירית, ואינו משיג על חסרון האחד, עכ"ל. אבל כאן היה במלואם שמונים ומאת יום, דאחד מהם לא נעדר.

בימים ההם כשבת המלך אחשוורוש על כסא מלכותו. במדרש רבה כאן: היו מלאכי השרת מדדין פתקים לפני הקב"ה ואמרו: ביהמ"ק חרוב ורשע זה יושב ומתענג ושמח. אמר להם הקב"ה: תנו ימים כנגד ימים, שנאמר "בימים ההם ראיתי בירושלים דורכים גתות ומביאים ערימות בשבת", ע"כ. ונראה דשאלת המלאכים היתה, הלא ביהמ"ק משוש כל הארץ, ומאין נמצאות בעולם - לבד מביהמ"ק - מנוחה ושמחה שהרשע הזה יושב ומתענג ושמח.

והשיב להם הקב"ה, שזה נצמח מפאת חילול שבת של ישראל, ששבת היא מנוחה ושמחה, וכשישראל פוגמים בשבת ח"ו, אז לוקחים אומות העולם את המנוחה והשמחה. (שם משמואל וישלח).

ויקצוף המלך מאד וחמתו בערה בו. יש לדקדק בכפל הלשון, וכו"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה פירש, שמטבע הכועס, כאשר יוציא את חמתו בהתגלות, תשכך מעט חמתו, וכאן לא היה כן, שאף "ויקצוף המלך מאד", היינו שהראה את כעסו לחוץ, מ"מ "וחמתו בערה בו" עוד. וזהו שאמרו במדרש (פרק ג') שאמר הקב"ה למלאך הממונה על החמה: חות פח זיקא בכרסיה (רד והפח רוח כעס בכרסו). (שם משמואל פורים).

ותשלח בגדים להלביש את מרדכי ולהסיר שקו מעליו. יש להבין מה חשבה אסתר במה ששלחה לו בגדים, האם חשבה שמחמת חוסר בגדים לבש שק ואפר. וכו"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה פירש, שרמזה שצריכין לעשות הכל בהסתר, כשמה - "אסתר" מלשון הסתר, וכמדונה. (שם משמואל פורים תרע"ב).

ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום. אמרו במגילה (דף יב.): שאלו תלמידיו את ר' שמעון בן יוחאי, מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה. אמר להם אמרו אתם. אמרו לו מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע. א"כ שבשושן יהרגו, שבכל העולם כולו אל יהרגו, אמרו לו אמרו אתה. אמר להם מפני שהשתחוו לצלם, ע"כ.

והקשה האדמו"ר זצ"ל מקוצק לחתנו האבני נזר, דבשלמא לטעם שנהנו מסעודת הרשע, הוי תשובתן צום לתשובת המשקל, ולכן צמו. אבל לטעם

סיפור

שמעתי מידידי הר"מ ז"ל שהוא עצמו היה בעת מעשה אצל אדמו"ר ר' מרדכי יוסף אלעזר זצ"ל מראדזין, שבא לפניו אברך אחד מעיר מארקישאו הסמוך ללובלין, והתנצל על חותנו שהערים עליו והוציא מידו כל הנדוניה שנתן לו, ועתה שכבר אין לו אף פרוטה אחת, התחיל להציק לו שיבקש פרנסה ואינו רוצה ליתן לו מזונות שחייב עצמו בתנאים, ובכה האברך מאד ואמר שאינו חש כל כך על הנדוניה שהוציא מידו ונשאר בחוסר כל ואין לו שום אמצעים במה לבקש פרנסה, רק מה שעתה הוא מכריחו לבטל מהלימוד, ואמר ג"כ שהתרה בחותנו שיקבול עליו לפני אדמו"ר, וחותנו צחק מזה באמרו שאינו ירא ממנו, כי מה יוכל אדמו"ר לעשות לו. ולא השיבו אדמו"ר מאומה, רק ניחמו שלא יהא בעגמת נפש שלא יצטרך לבטל מלימודו, כי יוכל לישב כאן בבית המדרש ללמוד ויקבל הספקה ככל האברכים שיושבים ולומדים בבית המדרש שלו. אחר איזה שבועות נתהווה רעש, שהרב דק"ק וואנוואליץ שנקרא רבי זלמן ליכוואז, מחמת שהיה נתון לאדונים מעות ברבית, היה לו משפט בערכאות עם אדון אחד על אשר לקח רבית יותר מרשיון המלוכה, ויצא חייב בדינו, והושיבוהו בבית הסוהר עד שיתן שלשים אלף רובל כסף לעירבון עד זמן המשפט.

ובאותו הזמן היה האדמו"ר מראדזין בלובלין, ובאו אליו הרבה חסידים מלובלין והסביבות, ובתוכם היה חותן אברך הנ"ל ממארקישאו שהיה ג"כ מחסידי ראדזין, ובלקחית שלום, אמר לו אדמו"ר: "חישבתי שגם אתה יושב בתפיסה כמו ר' זלמן וואנוואליצער". האיש ההוא שהיה עם הארץ וגבר אלים לא השכיל להבין רמיזת אדמו"ר. אח"כ בעת הפרידה אמר לו אדמו"ר עוד הפעם כדברים האלה, וגם בפעם השניה לא נתן אוזן קשבת לדברי הרה"ק.

והנה גם איש ההוא היו לו מסחרים עם אדונים, ובבואו לביתו סיפרו לו שבא הזמנה מערכאות, ולקח ההזמנה והלך לעורך דין להיוודע מהו, ואמר לו העורך דין, שתבעת מעות מאדון אחד, והאדון העמיד עשרים עדים שכבר שילם לך החוב, ואתה תבעת המעות עוד פעם, ועל זה יש עונש מאסר. אז הבין למפרע רמיזת האדמו"ר, אך היה בוש ליסע בעצמו להאדמו"ר, שהבין שנענש בשביל חתנו. ושלח את חתנו השני שיתרץ אותו ושיפעול לרצות לאדמו"ר, אכן בבוא חתנו השני לאדמו"ר, לא השיבו מאומה, רק ציווהו לילך לבית המדרש ללמוד עד שישלח אחריו, והיות שיום המשפט קרב לבוא וראה שחתנו השני לא חזר ולא כתב ג"כ שום תשובה, הוכרח ליסע בעצמו לאדמו"ר, ובקבלו שלום, אמר לו אדמו"ר: הלא התפארת שאינך ירא מאומה, ומה זה באת עתה? אז התחיל לבבות ולפייס לאדמו"ר.

השיבו האדמו"ר: ראשית כל תפייס את חתנך ותחזיר לו כל הנדוניה, ותקבל על עצמך לזונן בריווח שיוכל לישב וללמוד בהרחבת הדעת. האיש הזה בהרגישו שאין לו עצה אחרת, קיבל על עצמו לצייית הכל, ואז הבטיחו אדמו"ר דבעז"ה יצא זכאי במשפטו, ואך אמר לו לזכור לנקום באותו האדון וליקח ממנו ככל אשר תשיג ידו, ופטרנו בשלום בלויית ב' חתניו. בבוא יום המשפט לא באו כל העדים של האדון, ואך בקושי גדול עלה ביד האדון להביא אחדים מהם על כרחם, ולאחר שנשבעו אמרו שהאמת אשר האדון שכרם להעיד שקר על היהודי, ויצא האיש זכאי, והאדון הוכרח לתת לו סכום גדול שלא יקבול עליו על שהאשימו בעלילת שקר, זכות הצדיקים תתמודד לו. (בו לאשרי ח"ג).

עוד ירמוז הכתוב בזה גדולתו וכבוד עשרו, כי אחר המשתה של "ימים רבים", הדרך הוא להפסיק לעשות הכנה חדשה בטובח טבח והכן על משתה אחרת. אבל כאן מיד "במלואת הימים האלה - עשה משתה".

אסתר בת דודו כי אין לה אב ואם. איתא במדרש (אסתר ר' ז): אתם אמרתם "יתומים היינו ואין אב" (איכה ה:ג), חייכם הגואל שאני מעמיד לכם אין לה אב, ע"כ. וצ"ב מאי נפ"מ בזה.

ונראה, דהיות שהיא היתה הגואל לבטל גזירת המן הרשע הבא בכחו של עמלק, ועיקר זכותו היה בשביל אבי אביו [עשו] שכיבד את הוריו, כדאיתא במדרש (דברים רבה א' טו) "רב לכם טוב את ההר הזה", בשביל שכיבד הוריו, וכבר אמרו חז"ל (קידושין לא:): "אשרי מי שלא חמאן", כי אי אפשר לצאת ידי כבודם כראוי, כדאיתא במדרש שם שרשב"ג אמר שלא זכה לקיים מצות כיבוד אב, כמו שכיבד עשו את יצחק אביו, כי הוא היה משמש לאביו בבגדים שפלים, והוא כיבד ליצחק אביו בבגדים יקרים. אבל מי שלא ראם, בודאי מקיים במחשבתו, שחושב שאילו היה לו אב ואם היה מקיים מצות כיבוד כראוי, ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, ואין לשטן פתחון פה עליו שלא קיים מצות כיבוד כראוי. וזהו "כי אין לה אב ואם", ומסוגלת שיבוא הנס על ידה, לנחם על אמרם "יתומים היינו ואין אב", להעמיד להם גואל שאין לה אב. וכן כתב גם דודו של רבינו הג"ר יונתן אייבשיץ ביערות דבש (ח"ב דרוש ב').

לעורך הגליון הנפלא מליצי יושר

לאחרונה הבאתם מכתב מאחד שציטט מספר מלך ביופיו סיפורים של החזון יחזקאל, לא ידעתי עד עתה מספר זה, ועיינתי שם, וראיתי דברים נאים מאד, ואעתיק מעשה אחד שנוגע לגליון שלכם:

פעם נכנס אצל הג"ר יחזקאל אברמסקי זצ"ל תלמיד חכם אחד שהצטיין מכבר כאדם המוכשר להיות מרביץ תורה לעדרים, אבל הוא בא הפעם וחיבור הלכותי שלם בידו וביקש הסכמה. סירב רבי יחזקאל והסביר לו את טעמו ונימוקו מדוע לא יוכל לכתוב הסכמה לחיבורו, ואמר "אין דעתי נוחה מיצירת ספרים מאיש מוכשר ומחנך כמורך, במקום לייצר חידושי תורה, תעמיד תלמידים אנשי תורה." (ובלשוננו: אנשטאט מאכטן תורה, מאכט תורה מענטש'ן).

אמרתי לעצמי, ככה אומרים למעלה לבעל החזון יחזקאל, כבר זכית לייצר הרבה חידושי תורה, ספרי חזון יחזקאל על תוספתא, וש"ס ותנ"ך, עכשיו הזמן לפעול למעלה שבנינו יתנהגו בדרך התורה וכל אחד יראו נחת דקדושה מכל יו"ח וכולם יהיו "תורה מענטש'ן".

עוד ראיתי שם, דביום הולדת התשעים של החזון יחזקאל, הגישו לו הבחורים זורון את ספרי היד החזקה של הרמב"ם בפורמט קטן בשני כרכים, הוא הודה להם בחום נפשי על עצם הרעיון שהגו במטרה לכבדו, ועל הטרחה שטרחו ברכישת הספרים והבאתם, אבל על גוף המתנה לא דיבר כלום, בשעת מעשה הבחורים היו מאושרים מאד כי חששו מקודם שיסרב לקבל הספרים, כי תמיד היה אומר הפסוק "ושונא מתנות יחיה", אבל כשעבר הלילה ואתא בוקר פנה רבינו אל אחד מבני החבורה הזאת ששהה עמו בדירה ושילשל אל ידיו את מחיר הספרים במילואו, ואמר "אחרת איני מוכן לקבל את הדורן".

וא"כ בודאי גם בעולם האמת בעל החזון יחזקאל אינו מקבל מתנות, וכיון שמקבל מתנה מאותו ששפתותיו דובבות ע"י שלומדים דברי תורתו, לכן בודאי הוא מקיים הבטחתו במילואו ומרעיף עלינו ברכות והשפעות עד בלי די.

ידידכם

אברהם ברייער. אשדוד

בעלמא, דאינו מחייב על כל מלאכה ומלאכה קרבן מיוחד, לכן היכא דאיכא גם העלם מלאכות, חייב קרבן על כל מלאכה ומלאכה.

וז"ל: לענין חילוק מלאכות סובר רב נחמן דכיון דהיה העלם שבת, לכן מביא אחת על כולן, דמביא חטאת אחת על העלם שבת, ועמו נתכפרו גם העלם מלאכות, כעין הדין של "קצירה גוררת קצירה". וזה לא שייך אלא בקרבנות שבאים לכפרה, דאמרינן שעל העלם שבת נתכפר גם כן העלם המלאכה.

לע"נ הרה"ג ר' דניאל פרידמאן זצ"ל י"א צ"ד אדר

וירקעו את פחי הזהב וקצץ פתילים לעשות בתוך התכלת. ג' במסורה, הכא, ואידך "וקצץ חנית", ואידך "קצץ עבות רשעים". ויש לפרש רמיזת המסורה, דזהב שהוא נטוה בכל מין כדכתב רש"י כאן, בא לכפר על מעשה העגל (ע' שמות רבה סוף פ"א), על כן נתנו זהבם למשכן לתקן החטא, כדרך הבעל תשובה דבאותה אשה שחטא יתקן (ע' רמב"ם הלכות תשובה פ"ב).

והנה אמרו רז"ל (אבות פ"ד ב') עבירה גוררת עבירה, וכמו שכתוב (ישעיה ה"ח): "הוי מושכי העון" על עצמם "בחבלי השוא", ועיד'ז נעשים עליהם כעבות העגלה חטאה, שהעבירה קושרת החוטא עד שנעשה רשע גמור רח"ל אם לא יתקן את עצמו ממנה בכח. וכחות הטומאה של העבירות נקראים "רשעים", כמו הטומאה של העבירות נקראים "רשעים", וכמו שאמר דוד (תהלים ע"ד): "פלטני מיד רשעי". וכשמביא האדם לחטא, הוא עולה ומסטיין ונוטל רשות ונוטל נשמה (ב"ב טז), אם אינו עושה תשובה לתקן מעשיו ולקצץ העבותות שקשרוהו בהם הרשעים יצר הרע וכת דיליה. (ועיין בקדושת לוי שפירש ג"כ בהנחה זאת באופן אחר).

וזהו שאמר הכתוב: "וירקעו את פחי" מלשון פח ומוקש, היינו המוקשים שנעשו להם ע"י העגל "הזהב", "וקצץ" - וקצצו וסלקו אותם הפחים, "פתילים" שיחזרו העבותות העבים להיות פתילים דקים, "לעשות" על ידם התיקון, דהזהב יכנס "בתוך התכלת" לצורך המשכן, והיינו שנהפך חשוכא לנהורא ומיריא למיתקא, כאומרם ז"ל (יומא פו.) דתשובה מאהבה נעשין הזדונות כזכות. ועיד'ז ש"קיצץ

עבות הרשעים" עד אשר נעשו דק כפתילים, וגם את הפתילים הכניסו לקדושה ע"י התשובה הגדולה שעשו, בזה פעלו "וקצץ חנית", שחניתי של מלאך המות שהוא ס"מ וכל כת דלילה נתבטל, ולא יוכלו להזיק ח"ו לנו ולכל בני ישראל אמן.

לע"נ מנחם מענדל חיים ב"ר יעקב לאנדא זצ"ל י"א צ"ד אדר ב'

ובהגיע תור אסתר וגו' לא בקשה דבר וגו', ותהי אסתר נשאת חן בעיני כל רואיה. מדוע "ותהי אסתר נשאת חן בעיני כל רואיה"? משום "לא בקשה דבר".

ויבזו בעיניו שלשה יד במרדכי לבדו כי הגידו לו את עם מרדכי, ויבקש המן להשמיד את כל היהודים. מלשון הכתוב משמע דמתחילה לא רצה המן להרוג בשביל מרדכי גם את עמו, רק אחר שהגידו לו מי הוא "עם מרדכי", והיינו ישראל, אז "ויבקש המן להשמיד את כל היהודים". וזה תמוה, דהא

שהשתחוו לצלם, מה שייכות יש לצום על זה, דתשובה צריכה להיות על אותו מעשה שעברו. ותירץ לו האב"ז, כי גם הצום מראה על התשובה של ההשתחואה לצלם, כי אם היו רוצים עתה להשתחוות לצלם כמו שהשתחוו לצלם של נבוכדנצר, היו ניצולים, ולא היו צריכים להתענות, אבל הם לא רצו להשתחוות, אלא התענו על הגזירה, וא"כ התענית היא תשובה על מעשה ההשתחואה. (שיח שרפי קודש).

לבזבו יותר מחומש על מצות עשה. ז"ל אבני נזר (אבן העזר סי' א'): הנה ק"ל דאין אדם מחויב ליתן אפי' בשביל מצוה עוברת, הון רב, כמבואר בא"ח (סי' תרנ"ו סעיף א') וכו', וא"כ קשה מה שכתב הריב"ש (סי' ט"ו) דאפי' ילדה כמה זכרים ועכשיו זקינה, מחויב לגרשה [כדי לקיים מצות פריה ורביה], והא לגרש את אשתו הוא יותר מהון רב.

ונראה לבאר שיטת הריב"ש, דאיכא חילוק בין שאר מ"ע כגון לולב וכדומה שאם לא יקח לולב בחג הסוכות זה, מ"מ לא בטלה ממנו מצות לולב בכללות, שאם אין לו לולב בחג הזה, יהי לו בחג סוכות אחר, אבל בניס, אם ימות בלא בניס כשיעור דהיינו בן ובת, בטלה ממנו המצוה בכללה. וידוע שכל נפש מישראל צריכה לקיים כל המצוות, ובספרי המקובלים מובא שהאדם צריך להתגלגל אפי' בשביל מצוה אחת שלא קיימה מעולם, וכל נשמה צריכה להתגלגל להיות כהן, או עכ"פ בחי' עיבור נשמה, כדי לקיים כל המצוות, ועל כן אם ימות בלא מצוה אחת שחסרה לו, שמא לא קיימה נשמתו מצוה זו מעולם, ויהיה מוכרח להתגלגל, על כן את כל הונו יתן ואף לגרש אשתו כדי לקיים מצות פריה ורביה.

העלם זה וזה בידו מהו. אמרו בשבת (דף ע:), דיש חילוק מלאכות בשבת, שאם עשה בה בשוגג אבות מלאכות הרבה בהעלם אחד חייב חטאת על כל אב מלאכה ומלאכה, והיינו בזדון שבת ושגגת מלאכות, הואיל ויש כאן שגגות הרבה - על כל מלאכה שגגה מיוחדת. אבל בשגגת שבת וזדון מלאכות, אינו חייב אלא אחת, ששגגה אחת היא ששכח שהיום שבת.

ובעא רבא מרב נחמן מאי הדין בהעלם זה וזה בידו, והיינו ששכח שהיום שבת וגם לא ידע שמלאכות הללו אסורות בשבת, ואמר ליה רב נחמן: הרי העלם שבת בידו, ואינו חייב אלא אחת. והקשה עליו רבא, אדרבה, הרי העלם מלאכות בידו, וחייב על כל אחת ואחת.

וביאר האבני נזר (אר"ח סימן רכ"ו אות לו-לז) פלוגתתם, דהנה יש לחקור בהא דילפינן (שבת שם) מדכתיב "מאחת מהנה" דבשגגת שבת וזדון מלאכות אינו חייב אלא אחת, אם הוא מפאת דבשגגת שבת ליכא מחייב על כל מלאכה ומלאכה. או דלמא באמת גם בשגגת שבת איכא מחייב על כל מלאכה ומלאכה, אלא ילפינן מקרא דשגגת שבת פוטר קרבנות אחרים. זאת אומרת, דשגגת שבת אינו "פוטר" גרידא, אלא זה "פוטר", דע"י דמביא קרבן שגגת שבת, נפטר בזה מקרבנות אחרים.

ובזה נחלקו רב נחמן ורבא, דרב נחמן סובר דשגגת שבת "פוטר" קרבנות אחרים, לכן גם היכא דאיכא מחייב של העלם מלאכות על כל מלאכה ומלאכה, אפי"ה בקרבן שמביא על שגגת שבת נפטר גם על העלם מלאכות. ואילו רבא סובר דשגגת שבת אינו "פוטר", רק זה "פוטר"

א וכו"כ בעל התניא (תורה אור דף צז.) וז"ל: אם רצו להמיר דתם, לא היה המן עושה להם כלום, שלא גזר אלא על היהודים, אלא שהם מסרו עצמן למות כל השנה כולה ולא עלה להם מחשבת חוץ ח"ו.

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון \$120 פאר גליון מליצי יושר

וועט מען מודיע זיין ביי די ציונים פון די **פלאצקע גאון** - ווארשא, **אבני נזר** - סוכאטשוב, **בן לאשרי** און **חזון יחזקאל** - הר המנוחות אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים צו זיין זייערע הבטחה!

לכבוד העורך הגליון "מליצי יושר".

בגליון פרשת משפטים שאל אחד מדוע צריך לילך לקברים של חמשה צדיקים אלו, והלא מה שהבטיחו, הם ממילא צריכים לקיים. וכתבתם לתרץ בדרך פלפול דיש שיטה דאין הלוה צריך לפרוע חובו מקודם שתובעים ממנו החוב.

הנה לדעתי אין צורך בפלפולים לתרץ קושייתו, דהתירוץ לקושיא זו נמצא בספר אביר הרועים (אות רנ"א), וז"ל:

פעם אחת ראיתי בסאכטשאב איש דייטש אחד שבא ממדינת אשכנז, ושאלתיו מה עושה פה ומה בקשתו, והשיבני אשר הרבי הבטיחו שיהיה לו פרנסה אם ינוח לגדל את זקנו, ועתה כבר נתגדל זקנו ואין לו פרנסה, וזה היה בחדר החיצון שלפני חדר הפנימי של הרבי, ובדברי עמו פתח הרבי הדלת, ושאל מה זה, ונכנס האשכנזי אליו, והלכתי אחריו לשמוע מה יענהו, ושמעתי ששאל לרבינו הק' השאלה הנ"ל מה שהבטיחו שיהיה לו פרנסה אם יהיה לו זקן, ועדיין אין לו פרנסה. והשיבו רבינו הק' בזה"ל "אנכי אינני זוכר שהבטחתי לך, אך אם אמרתי לך כן, בודאי יהיה לך פרנסה, וכשיהיה לך פרנסה, תבוא לפה להגיד לי מהבשורה טובה", עב"ל הק', ויהי בשנה האחרת בין כסא לעשור ראיתי שוב את איש הנ"ל בסאכטשאב, והכרתיו, ושאלתיו אם כבר יש לו פרנסה, וזה היה ג"כ בחדר החיצון, ואז פתח הרבי ג"כ הדלת והכירו והכניסו לחדרו, ואנכי הלכתי אחריו, ושאלהו ג"כ אם כבר יש לו פרנסה, והשיבו בלשון אשכנז "זא וואט, זא וואט" (-הרבה מאד), והראה עד גבוה למעלה מראשו, ושמה רבינו הקדוש צ"ל מאד, עב"ל. הרי דלפעמים יש לילך להצדיק ולהזכיר אותו מהבטחתו, ואז רואים הישועה. ברכות לרוב

ח. מ. ראב, ספרינג וואלי

לכבוד מערכת מליצי יושר - תחזקנה ידיכם בהפצת תורת צדיקים ולהמשיך ישועות לישראל.

ברצוני לבוא בעזרהיית בתוספת ביאור על תשובת המערכת בנדון תמימת הרב י.ג.ק. שליט"א בפרשת משפטים (גליון פ"ה) דלמה ימליצו הצדיקים בעדנו, מאחר שידועים טובת היסורים בעוה"ז.

תחילה אציין לדברי הגמ' סנהדרין (דף מד:): לעולם יתפלל אדם שיהיו הכל מאמצים את כוחו ואל יהיו לו צרים מלמעלה, ע"ש ברש"י שיסייעוהו מלאכי רחמים בבקשת רחמים.

ובגוף הדבר, הנה מפורש בברכות (דף יז:). תפילת רבא "מה שחטאתי לפניך מרוק ברחמיך ולא ע"י יסורים וחלאים רעים". והיינו שאף שלפי הדין צריך יסורים עבור מריקת החטא, מ"מ זהו כח התפלה המסור בידנו להפוך מדה"ד לרחמים, ואז השי"ת הכל יכול אשר לתבונתו אין מספר עושה התיקון הנצרך לנפש באופן שלא יצטרך ליסורים. וכמ"ש המסילת ישירים (פרק ד') שודאי אין הקב"ה מוותר, ועכ"ז מצד מדת הרחמים יש הרבה דרכי חסד לקבל המועט כמרובה, כגון להיות נחשב מקצת נפש ככל נפש, או ברא מזכה אבא וכיוצא"ב, ע"ש. וכן יכול להפטר ביסורים קלים כגון הא דאיתא בגמ' (ערכין טז:). היכי דמי יסורים וכו', או כדאיתא במדרש (שמו"ר י"א ב') שדרש "נתתי כפרך מצרים" שמחליפים העונש על שונאי ישראל.

וצדיקי הדורות עסקו תמיד להמתיק דיניי לרחמים, ומצד הרחמים יש מקום לתקן הפגם בלא יסורים. וראה מ"ש בסי משמרת איתמר (פי' וישלח - הובא בסי מפי ספרים וסופרים פי' ויקרא דף ד') בשם הבעש"ט הק' שהיה רגיל בתפלה זו "רבש"ע ודאי מאמינים אנו שאף היסורים הכל לטב כי באים לכפרה, אמנם הלא בגודל כוחך בידך לבטל כתמי העונות אף ע"י השפעות טובות ולכן אבקש שיהיו היסורים מתהפכים לרחמים". ועפ"י הנ"ל נראה דשפיר מובן ענין שהצדיקים מליצים יושר בעדנו.

ויהי רצון שיומתקו הדיניי לרחמים וחסדים מגולים לכל בית ישראל.

בידידות ובברכה מרובה

י.א. ג"ב - בארא פארק

אם היה רצונו להרוג בשביל מרדכי גם את עמו, ודאי ידע גם מתחילה שיש עם למרדכי, והיה לו תיכף לומר שרצה להרוג את עם מרדכי אף קודם שהגידו לו מי הוא עם מרדכי.

וכתב הג"ר משה פיינשטיין (דרש משה עמוד י"א) וז"ל: שמעתי מהג"ר יחזקאל אברמסקי שליט"א שתירץ, שקודם שידע שישראל הם עמו, חשב כי כאשר יכוף את מרדכי באיזה דרך שישתחוה לו, אז גם כל עמו ישתחוה לו, כיון שהוא גדול הדור. אבל כשנודע שהם ישראל, ידע שלא יועיל בזה כלום, שאף אם יפעול שמרדכי ח"ו ישתחוה, גם כן לא ישתחוה הם, משום שאז לא יחזיקוהו עוד לגדול, ואדרבה יבזוהו, כי התורה הוא העיקר, שזה לא נשתנה משום איש יהיה מי שיהיה, ולכן רצה להרוג כולם.

ברכת שהחיינו על מגילה ביום. כתב המחבר (סי' תרצ"ב סעיף א'): הקורא את המגילה מברך לפניו ג' ברכות, על מקרא מגילה, ושעשה נסים, ושהחיינו, וביום אינו חוזר ומברך שהחיינו [דהרי כבר בירך בלילה]. וכתב הרמ"א: ויש אומרים (טור בשם ר"ת והרא"ש והמגיד) דאף ביום מברך שהחיינו [משום דעיקר מצותה ביום], וכן נוהגין בכל מדינות אלו.

וכתב בביאור הגר"א דהמחבר סובר דאינו חוזר ומברך שהחיינו, דאע"ג דעיקר זמנה ביום, מ"מ כיון שבידך בלילה יצא, דלא גרע מאם בידך שהחיינו על סוכה ולולב בשעת עשייה, דאינו מברך עוד בשעת קיום המצוה, עכ"ד.

וכן פסק הרמ"א בהלכות סוכה (סימן תרמ"א), דאם בירך בשעת עשיית הסוכה, אינו מברך שוב בשעת קיום המצוה. וקשה דמדוע כאן בהלכות מגילה פסק הרמ"א דאף ביום מברך שהחיינו.

ונראה לפע"ד לחלק, דשאני התם בסוכה דעיקר עשייתה עכשיו היינו רק בשביל אותה ישיבה שיכנס לישב בה בחג, לכן כשבירך זמן על עשייתה, אינו מברך עוד בשעת ישיבתו, משום דהוה כדבר אחד. אבל הכא אין קריאת לילה באה בשביל קריאת היום, לכן כשבירך בלילה לא היו כבירך גם על קריאת היום, וכיון דעיקר מצות קריאתה הוא ביום, לכן צריך לחזור ולברך. (חזון יחזקאל מגילה פ"ב ה"ב).

הלוא הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי מדי ופרס. בשביל מה מספרת לנו המגילה את זה, האם הלך מישהו לחפש שם את הסיפורים? אלא המגילה בא לומר: אל תחשוב שהמסופר כאן היא היסטוריה בעלמא, לא כן הוא - "אסתרו ברוח הקודש נאמרה" - כל הכתוב כאן הוא תורה וצריכה לימוד. אם ברצונך לקרוא סיפורי היסטוריה, לך וחפש בספרי דברי הימים למלכי מדי ופרס.

זה ספר תולדות אדם. ימי חייו של האדם הם כספר, יום הולדתו הוא הכריכה הקדמית, ויום פטירתו הכריכה האחורית, וכל ימי חייו אלו הדפים שבאמצע - שהאדם בעצמו ממלא את תוכנם, כל יום כותב האדם דף בספר ע"י מעשיו. בידו של האדם למלא את הספר בתוכן רוחני עשיר, וח"ו גם להיפך.

הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר יוסף מרימנוב ז"ע אמר: בעודי בחיים אני מנענע עם כל העולמות, ולאחר פטירתי אחזיק טובה למי שידליק נר לטובת נשמותי (ספר מנחם ציון). נתפרסם ע"י הרה"ח המפורסם ר' מרדכי יצחק סאמעט שליט"א

סגולת אריה"ק ע"פ הדרכת הרה"צ מ'אראד

אריינברענגען יראת חטא אין אייערע קינד זורך א שטיין ביי קברי צדיקים

א ת"ח ויר"ש וועט טון פאר אייך די סגולה בנאמנות, די אריה"ק איז מבטיח "יבער לבו לשמים לטובה, ותראה פלאים". שטרענג קאנפידענעל. מ'קען עס געבען פון מעשר

מכון דורות ישרים 917-635-3883 dorosyesharim@gmail.com